

EMIGRANTA PORTRETS 2014.–2016. GADĀ

Centrālā statistikas pārvalde

Informatīvais apskats

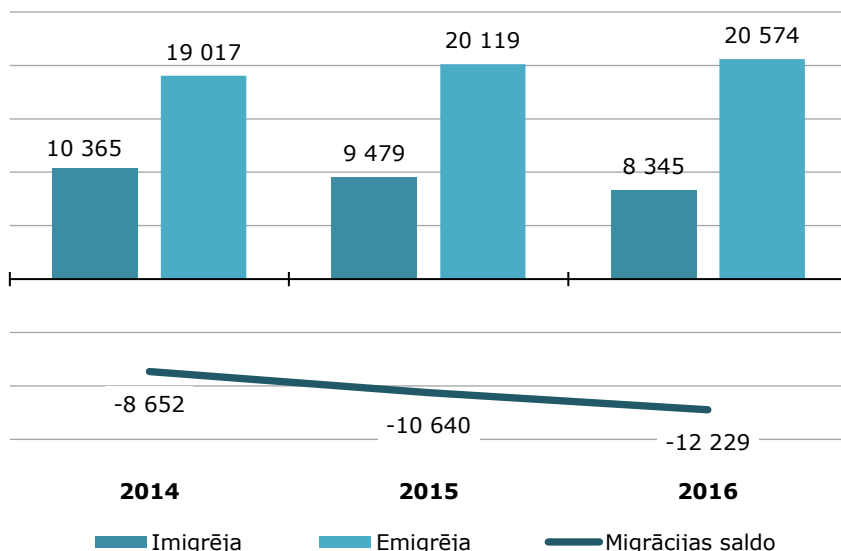
Ja neskaita epizodiskus emigrācijas gadījumus 17. gadsimtā (kurzemnieki Tobago, hernhūtieši Amerikā), tad plaša un dokumentēta latviešu emigrācija sākās 19. gadsimta beigās¹. Latvija piedzīvojusi emigrācijas viļņus militāro konfliktu, politisko represiju un ekonomisko grūtību dēļ. Mūsdienās galvenais starptautiskās emigrācijas iemesls ir ekonomiskie faktori: kopš 2009. gada ekonomiskās krīzes dēļ no Latvijas emigrējuši vairāk nekā 200 tūkstoši iedzīvotāju.

Centrālā statistikas pārvalde katru gadu novērtē iedzīvotāju skaitu un aprēķina migrācijas datus. Izmantojot administratīvo datu avotus un salīdzinot iegūtos datus ar dažādiem apsekojumiem (piemēram, darbaspēka apsekojums, ienākumu un dzīves apstākļu apsekojums, tautas mikroskaitīšana u.c.), secināts, ka migrācijas plūsmu izvērtēšanai nepieciešams jauns apsekojums. Tādejādi 2017. gadā tika uzsākts "Ārējās migrācijas apsekojums", kurā ietverti 20 tūkstoši mājsaimniecību. Izlasē iekļuvušās mājsaimniecības pirmo reizi tika izvaicātas 2017. gada beigās, otrā aptauja notiks 2018. gada nogalē. Gatavojoties apsekojumam, Centrālā statistikas pārvalde analizēja administratīvos datus par emigrantiem un izveidoja 2014.–2016. gada emigranta portretu.

1. EMIGRANTU DZIMUMS UN VECUMS

Pēdējo trīs gadu migrācijas rādītāji Latvijā ir stabilizējušies. Laika posmā no 2014.–2016. gadam migrācijas saldo svārstījās no 8 līdz 12 tūkstošiem. Krīzes laikā (2009.–2010. gads) migrācijas dēļ iedzīvotāju skaits samazinājās par 35 tūkstošiem cilvēku gadā.

Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācija 2014.–2016. gadā

2014.–2016. gadā samazinājās imigrantu, bet pieauga emigrantu skaits. 2016. gadā Latvijā no citām valstīm ieradās 8,3 tūkst. cilvēku (par 1,1 tūkst. mazāk nekā 2015. gadā un par 2 tūkst. mazāk nekā 2014. gadā). Tajā pat laikā izceļoja 20,6 tūkst. (par 0,5 tūkst. vairāk nekā 2015. gadā un par 1,6 tūkst. vairāk nekā 2014. gadā).

Saturs

1. EMIGRANTU DZIMUMS UN VECUMS	1
Diagr. Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācija 2014.–2016. gadā	1
2. EMIGRANTU TAUTĪBA UN REĢIONS.....	2
Diagr. Emigrantu (2016. gadā) un pastāvīgo iedzīvotāju (01.01.2017.) īpatsvars pēc etniskās piederības.....	2
3. EMIGRANTU ĢIMENES STĀVOKLIS	2
Diagr. 40–65 gadus vecu personu sadalījums pēc ģimenes stāvokļa 2015.–2016. gadā emigrējušo vidū un Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju vidū 01.01.2016.....	2
Diagr. Nepilngadīgo bērnu dzīvesvietas īpatsvars atkarībā no tā, kurš vecāks devies emigrācijā 2014.–2016. gadā.....	3
4. EMIGRĀCIJAS MĒRĶA VALSTS..	3
Diagr. Emigrējušie pēc mērķa valsts 2014.–2016. gadā.....	3
5. EMIGRANTU IZGLĪTĪBA.....	3
Diagr. Emigrantu un pastāvīgo iedzīvotāju īpatsvars pēc izglītības līmeņa 2016. gadā; %	4
Diagr. Emigrantu un pastāvīgo iedzīvotāju īpatsvars pēc izglītības līmeņa pa dzimumiem 2016. gadā; %	4
6. 2014.–2016. GADĀ EMIGRĒJUŠĀ RAKSTURĪGĀKĀS PAZĪMES	4

2018

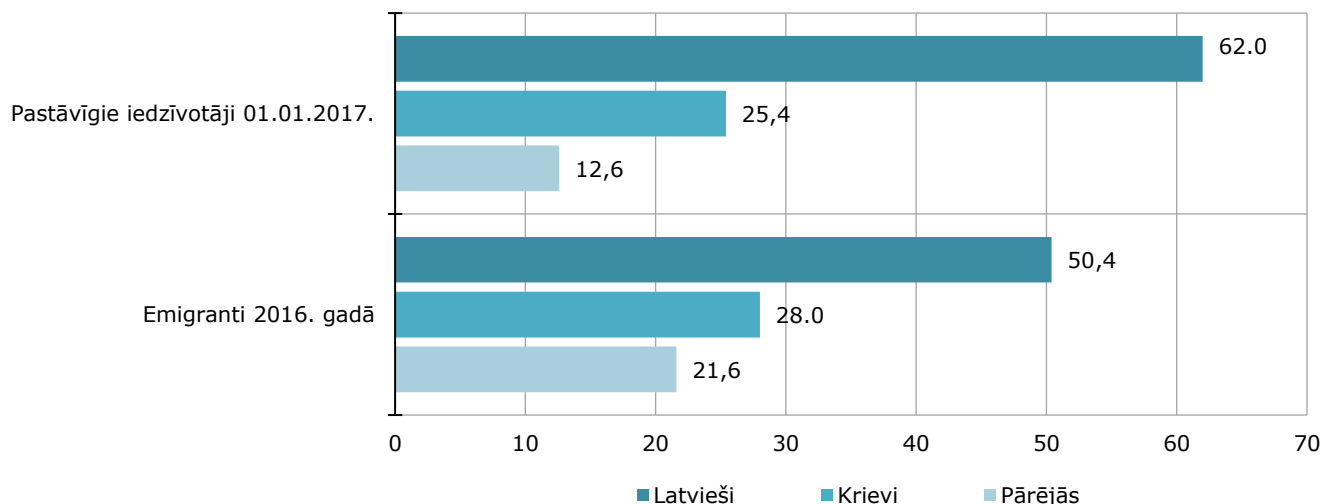
¹ Apine, I. Latvieši svešumā: sociālpsiholoģiskais aspekts. Daugavpils Universitātes Humanitārās fakultātes XII Zinātnisko lasījumu materiāli. Vēsture. VI sējums, I daļa. Daugavpils: Daugavpils Universitātes izdevniecība Saule, 2003. 7.–13. lpp.

Vidēji dienā emigrācijā devās 55 Latvijas iedzīvotāji – 25 vīrieši, 22 sievietes un 8 bērni. Visvairāk emigrēja darbspējas vecuma iedzīvotāji – gan vīrieši, gan sievietes, jo īpaši vecuma grupā no 25 līdz 29 gadiem (2014. gadā – 18,2 %, 2015. gadā – 18 % un 2016. gadā 17 % no visiem emigrantiem).

2. EMIGRANTU TAUTĪBA UN REĢIONS

2016. gadā, salīdzinot ar 2014. gadu, latviešu īpatsvars pastāvīgo iedzīvotāju kopskaitā kaut nedaudz, bet tomēr palielinājās, un 2017. gada sākumā sasniedza 62 %. Savukārt latviešu īpatsvars emigrantu vidū, salīdzinot ar iepriekšējiem diviem gadiem, samazinājās līdz 50,4%. Pretēja aina vērojama, analizējot krievu un citu tautību iedzīvotāju īpatsvaru emigrantu kopskaitā.

Emigrantu (2016. gadā) un pastāvīgo iedzīvotāju (01.01.2017.) īpatsvars (%) pēc etniskās piederības

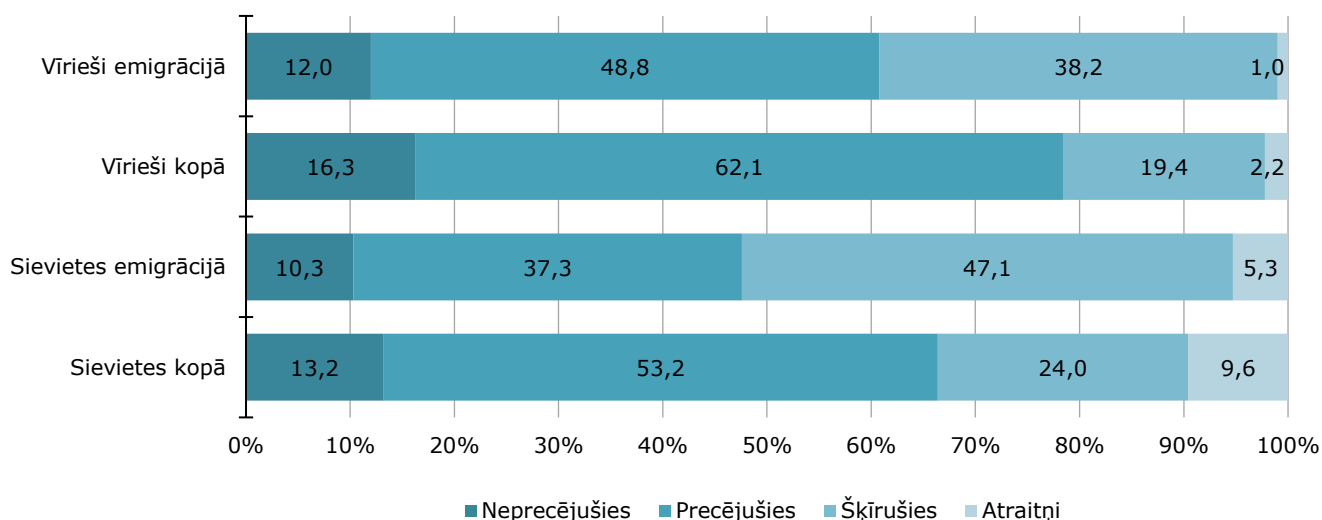

Emigrantu skaita ziņā, pēdējos trīs gados, visvairāk iedzīvotāju izbraukuši no Latgales reģiona, bet emigrantu īpatsvars reģionos gada laikā nepārsniedz 1,2 %, no kopējā pastāvīgo iedzīvotāju skaita katrā reģionā. Visaugstākais tas ir Kurzemes, bet viszemākais – Pierīgas reģionā.

3. EMIGRANTU ĢIMENES STĀVOKLIS

Analizējot 2014.–2016. gada emigrantu ģimenes stāvokli, vērojams, ka no visiem pilngadīgajiem emigrantiem vairāk nekā 46 % ir neprecēto¹. Šķirto personu īpatsvars 40–65 gadus vecu emigrantu vidū gandrīz divas reizes pārsniedz šādu personu īpatsvaru visu Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju skaitā, līdz ar to var secināt, ka šķiršanās palielina emigrācijas iespēju personām, kas pārsniegušas 40 gadu sliekšni.

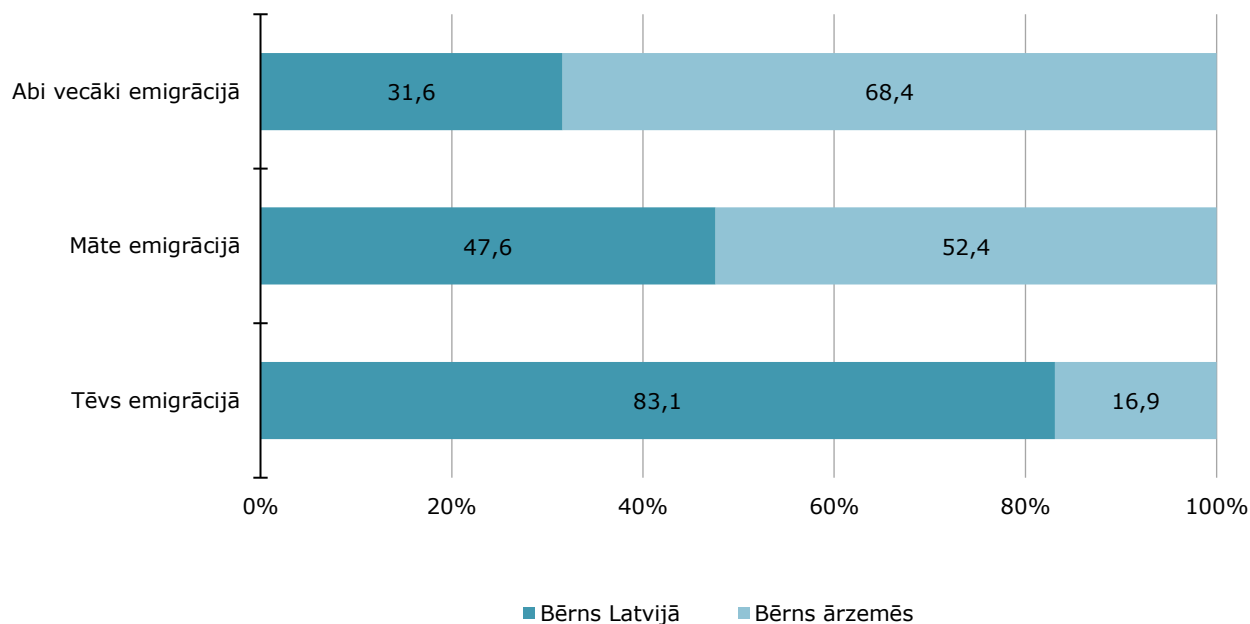
40–65 gadus vecu personu sadalījums pēc ģimenes stāvokļa 2015.–2016. gadā emigrējušo vidū un Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju vidū 01.01.2016.

¹ <http://data.csb.gov.lv/sq/17385>

Emigrācija rada sociālu problēmu – ekonomisku apstākļu dēļ ārpus Latvijas spiesti doties abi vai kāds no vecākiem, bērnus atstājot Latvijā. Vērtējot 2014.–2016. gada datus par aizbraucēju ģimenes stāvokli, apkopota informācija, cik bieži vecākiem līdzī dodas viņu nepilngadīgie bērni.

Nepilngadīgo bērnu dzīvesvieta atkarībā no tā, kurš no vecākiem devies emigrācijā 2014.–2016. gadā (%)

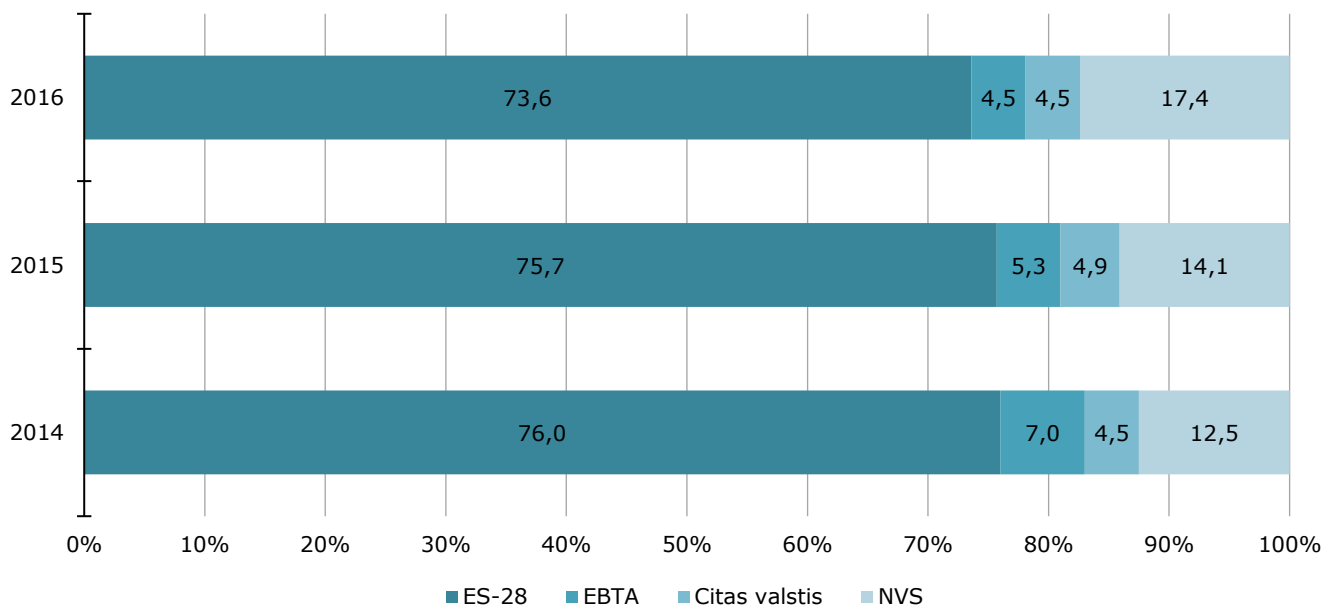

Apkopotā informācija liecina – ja emigrē abi vecāki, 68,4 % gadījumu bērni dodas viņiem līdzī. Ja emigrācijā dodas tikai māte, tad vairāk nekā puse (52,4 %) nepilngadīgo bērnu dodas līdzī emigrācijā. Savukārt, ja emigrācijā dodas tikai tēvs, tad vairumā gadījumu (83,1 %) bērni paliek Latvijā.

4. EMIGRĀCIJAS MĒRĶA VALSTS

Migrācijas galvenais virzošais faktors ir darba iespējas un attiecīgi augstāks labklājības līmenis. Mūsdienā Latvijas emigranti lielākoties dodas uz Eiropas Savienības valstīm (visvairāk uz Lielbritāniju, Īriju, Vāciju), kā arī uz Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas (EBTA) valstīm (galvenokārt uz Norvēģiju).

Emigrējušie pēc mērķa valsts 2014.–2016. gadā

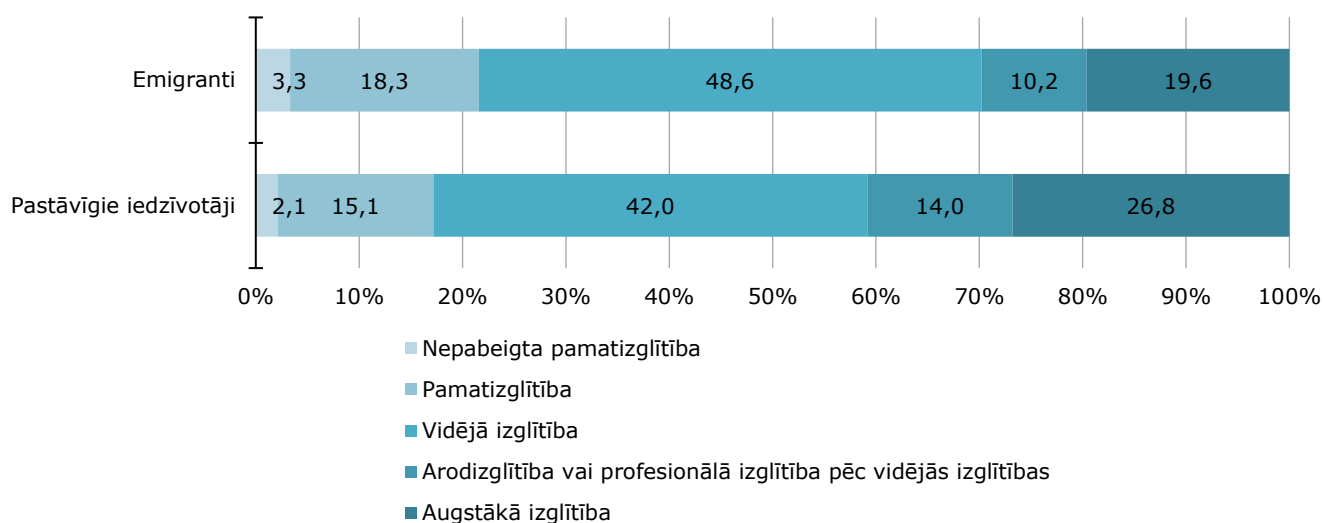

Joprojām turpinās emigrācija uz Neatkarīgo Valstu Savienības valstīm – trīs gadu laikā emigrantu īpatsvars ir pieaudzis par gandrīz 5 procentpunktiem.

5. EMIGRANTU IZGLĪTĪBA

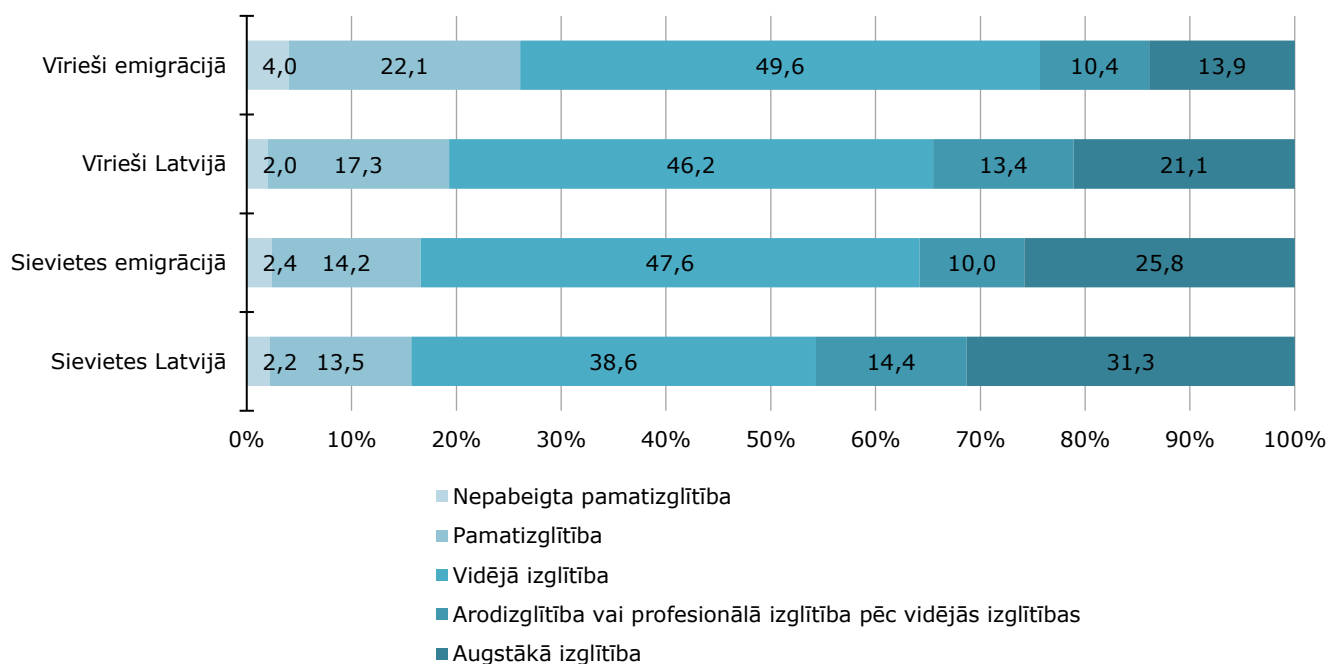
Salīdzinot emigrantu un Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju iegūto izglītības līmeni 2016. gada sākumā, var secināt, ka emigrējušiem iedzīvotājiem tas bija nedaudz zemāks kā pastāvīgajiem iedzīvotājiem. Tomēr jāatzīmē fakts, ka katram piektajam emigrantam bija augstākā izglītība un gandrīz pusei no viņiem – vidējā izglītība.

**Emigrantu un pastāvīgo iedzīvotāju īpatsvars pēc izglītības līmeņa 2016. gadā; %
(personas, kuras ir vecākas par 19 gadiem)**

2016. gadā katram ceturtajam emigrējušajam vīrietim bija pamatizglītība vai zemāks izglītības līmenis. Jāatzīmē, ka tieši zemais izglītības līmenis ir viens no būtiskākajiem faktoriem, kas ietekmē darba atrašanas iespējas Latvijā. Emigrējušo sieviešu vidū minētā tendence nav raksturīga, bet pārsteidz liels ar augstāko izglītību emigrējušo sieviešu īpatsvars – 25,8%.

**Emigrantu un pastāvīgo iedzīvotāju īpatsvars pēc izglītības līmeņa pa dzimumiem 2016. gadā; %
(personas, kuras ir vecākas par 19 gadiem)**

Kopumā jāsecina, ka lielākajai daļai emigrantu ir pamata vai vidējā izglītība. Vīriešiem sasniegtā izglītības līmeņa ietekme uz emigrāciju ir lielāka – jo zemāks izglītības līmenis, jo lielāka iespējamība emigrēt.

6. 2014.–2016. GADĀ EMIGRĒJUŠĀ RAKSTURĪGĀKĀS PAZĪMES

Analizējot demogrāfisko situāciju, kuras izvērtēšanai izmantoti CSP pieejamie administratīvie dati personu līmenī, jāsecina, ka tipiskākais emigrants ir "25–29 gadus vecs, neprecējies latviešu tautības vīrietis no Latgales, kurš ieguvis vismaz vidējo izglītību".